

Elektronické hromadné žiadosti - Executive Summary

1. Modely

Elektronické hromadné žiadosti (EHŽ) v rôznych obmenách fungujú vo viacerých krajinách. Jednotlivé modely sa líšia najmä vychádzajúc zo špecifik danej krajiny, najmä politického systému. Preto môžeme hovoriť o viacerých modeloch EHŽ, pričom najvýznamnejšie sú dva:

- *EHŽ namierené na parlament* – ako napr. Veľká Británia či Nemecko; úspešné EHŽ sú predkladané jednej z komôr parlamentu a tá následne rozhodne, či EHŽ posunie do ďalšej fázy alebo sa ňou už viac nebude zaoberať;
- *EHŽ namierené na vládu* – to je prípad USA, kde na úspešné EHŽ reaguje príslušný odbor v rámci vládnej administratívy. Zároveň ide o model, ktorý navrhujeme použiť aj na Slovensku.

2. Otázky

So zavedením systému EHŽ sa spája niekoľko otázok, ktoré je potrebné identifikovať s cieľom predísť im už pri navrhovaní samotného systému EHŽ. Medzi ne patrí najmä:

- zabezpečenie dôveryhodnosti EHŽ a najmä ich podpisov, t.j. autenticita a verifikácia údajov;
- zabránenie duplicite podpisov;
- zabezpečenie ochrany súkromia a osobných údajov;
- zabránenie automatickému generovaniu EHŽ;
- optimálne nastavenie kritérií úspešnosti;
- miera formálnej kontroly zverejnených EHŽ.

3. Riešenia

Veľkou výhodou pre Slovensko je to, že pri tvorbe vlastného systému EHŽ môže vychádzať zo skúsenosti krajín, ktoré týmto procesom už prešli, poučiť sa z ich chýb, využiť ich know-how a v neposlednom rade inšpirovať sa širokým spektrom riešení vyššie uvedených problémov. V záujme eliminovania možných komplikácií sme proces EHŽ rozdelili na štyri fázy, v rámci ktorých sme identifikovali problémy a navrhli spôsoby ich riešení:

- 1. Podmienky vytvorenia elektronickej hromadnej žiadosti**
- 2. Podmienky zverejnenia elektronickej hromadnej žiadosti**
- 3. Zbieranie podpisov pod elektronicnú hromadnú žiadosť**
- 4. Zaoberanie sa úspešnými elektronickými hromadnými žiadosťami**

Výhody elektronických hromadných žiadostí

Hlavnou výhodou elektronických hromadných žiadostí je znižovanie demokratického deficitu prostredníctvom výraznejšieho zapájania občanov do rozhodovania a verejných záležitostí. Prostredníctvom systému EHŽ sa totiž občanom vytvorí priestor na rýchlejšie a efektívnejšie vyjadrovanie sa k aktivitám verejných činiteľov, ale aj na iniciáciu diskusie o nových dôležitých témach. V neposlednom rade ide o systém, ktorý podporuje základné princípy demokracie, a to práve prostredníctvom zvyšovania miery občianskej aj politickej participácie. Princípy otvorenej vlády sú zároveň zakotvené aj v programovom vyhlásení vlády.

Vo všeobecnosti sú elektronické hromadné žiadosti laickou i odbornou verejnosťou hodnotené veľmi pozitívne. Svedčia o tom správy a analýzy prípadov krajín, kde boli podobné mechanizmy prijaté. Kladne sa hodnotia najmä pre potenciál a schopnosť znižovať demokratický deficit, t.j. pocit odcudzenia a vzdialenosti medzi občanmi a vládou. Občania majú možnosť vyjadrovať svoje požiadavky voči štátu pomocou niekoľkých mechanizmov. Okrem volieb, v ktorých delegujú politikom právomoc rozhodovať v mene občanov a pre nich, majú občania možnosť vyjadriť svoje požiadavky i pomocou referend a petícií. Prostredníctvom nich môžu komunikovať so štátom i mimo termínov volieb a byť vo svojich požiadavkách konkrétnejší. Mechanizmus elektronických hromadných žiadostí rozširuje možnosti klasických petícií a má potenciál zvyšovať politickú participáciu.

Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR predkladá návrh elektronickej hromadnej žiadosti, čím naplňa záväzky vyplývajúce z členstva SR v tejto medzinárodnej iniciatíve. Podľa Akčného plánu „*Vláda chce reagovať na podnety občanov skôr a efektívnejšie. Chce na to využiť nové technológie, ktoré uľahčia komunikáciu občanov a zjednodušia spôsob, ktorým sa budú môcť pripojiť k spoločnej petícii*“¹. Prijatie elektronických hromadných žiadostí takisto nadväzuje na Programové vyhlásenie vlády SR z mája 2012.

Vláda deklaruje „*byť vládou otvorenou všetkým vrstvám slovenskej spoločnosti aj prostredníctvom vytvorenej Rady solidarity a rozvoja za účasti partnerov sociálneho dialógu*“². Zavedenie systému EHŽ demonštruje otvorenosť voči všetkým vrstvám spoločnosti na Slovensku. Toto korešponduje i s analýzami už prijatých podobných mechanizmov v iných krajinách, ktoré medzi hlavné pozitíva vyplývajúce pre vlády a politické elity vo všeobecnosti radia potenciál znižovania demokratického deficitu³, ktorý sa prejavuje vzdialenosťou medzi inštitúciami a občanom. Internet ako médium dostupné širokej verejnosti je schopný motivovať verejnosť k vyjadreniu postojov a pomáha tak zvyšovať i politické povedomie a občiansky aktivizmus.

K ďalším výhodám - na základe analýz krajín, kde už takýto mechanizmus existuje - patrí procedurálna jednoduchosť a vyspelosť, nízkonákladovosť, technická uskutočniteľnosť a vysoká miera inštitucionalizácie. Nie je potrebné vytvárať nové „hracie pole“ pre tvorbu úplne nového mechanizmu, pretože tento návrh sa odvoláva na už existujúcu inštitúciu klasických petícií.

¹ Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie v SR, str. 13

² Programové vyhlásenie vlády SR, str. 1

³ Vid' napr. Lindner, Riehm: Electronic Petitions and Institutional Modernization,

Napriek tomu sa ale jedná o špecifický kanál participácie. Je dobre kompatibilný s demokratickými princípmi a hodnotami transparentnosti. V Programovom vyhlásení vlády SR vláda deklaruje, že presadí „komplexnejší a viac systémový prístup k plneniu niektorých funkcií štátu“, kde okrem iného uvádza „funkciu vytvárania politických, právnych a ekonomických podmienok na rozvoj jednotlivých sfér spoločenského života“. V rámci zabezpečovania podmienok pre kvalitnejší život občanov chce vláda „priblížiť štát k občanovi“ a „podporiť aktívny dialóg s občianskou spoločnosťou a so zástupcami z neziskového sektora“⁴. Tieto záväzky poskytujú ideálny základ pre prijatie EHŽ ako nástroja na zefektívnenie komunikácie medzi občianskou spoločnosťou a štátom.

Argumenty pre prijatie elektronických hromadných žiadostí potvrdzujú i pozitívne skúsenosti zo zahraničia. Spätne hodnotenie prípadov zavedenia elektronických petícií, či už adresovaných parlamentu, alebo vláde, ukázalo, že jednou z hlavných motivácií bolo zlepšiť politickú legitimitu adresnej inštitúcie ako takej, čo sa v mnohých prípadoch podarilo (dobrým príkladom je napr. škótsky parlament). V nemeckom Bundestagu sa takýmto spôsobom podarilo zvýšiť i popularitu parlamentu v spoločnosti, aj jeho postavenie voči vláde.

Zavedenie EHŽ podporuje i argument, podľa ktorého sa ním demonštrujú demokratické hodnoty a strategické orientácie politických aktérov⁵. EHŽ sa často javia ako efektívnejšie než klasické petície, pretože získať podpisy prostredníctvom elektronickej formy je jednoduchšie. EHŽ týmto spôsobom tiež zvyšujú povedomie o danej téme.⁶

Elektronické hromadné žiadosti vo svete

Americký portál „We the People“⁷, ktorý je prevádzkovaný Bielym domom od septembra 2011, je jedným z úspešných príkladov efektívneho fungovania EHŽ vo svete. EHŽ sa v tomto prípade preukázali byť jednoduchou a efektívnou možnosťou pre občanov, prostredníctvom ktorej môžu upozorniť vládu a prezidenta na aktuálne témy, ktoré hýbu spoločnosťou. Po dosiahnutí hranice na úrovni 25 000 podpisov vzbieraných v priebehu maximálne 30 dní je vláda povinná sa k obsahu výzvy EHŽ vyjadriť.

Práve model, aký funguje v Spojených štátoch amerických, sa javí byť najvhodnejším, ak hovoríme o zavádzaní EHŽ na Slovensku, a to z viacerých dôvodov. V prvom rade, ide takisto o iniciatívu, ktorá je adresovaná priamo vláde, v prípade USA aj prezidentovi. Z hľadiska následného zaobrerania sa EHŽ, ktoré dosiahli potrebný počet podpisov, je vzhľadom na ciele a ambície projektu elektronických hromadných žiadostí na Slovensku americká verzia EHŽ procedurálne bližšia ako modely používané v iných krajinách, ktoré sú adresované parlamentu, čo v praxi prináša aj iné procesy nasledujúce po dosiahnutí potrebného kvóra podpisov.

Jedným z príkladov modelu EHŽ smerovaných na parlament je Veľká Británia, kde EHŽ fungujú od júla 2011, a to na podobnom princípe, ale s do istej miery odlišne nastavenými

⁴ Programové vyhlásenie vlády SR, str. 17

⁵ Tamtiež.

⁶ <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmproced/1706/1706.pdf>

⁷ Dostupné na <https://petitions.whitehouse.gov/>

parametrami,⁸. EHŽ sú vo Veľkej Británii smerované na dolnú komoru parlamentu a podmienkou na to, aby sa EHŽ stala spôsobilou na predloženie na rokovanie parlamentu, sa pod ňu musí podpísať minimálne 100 000 ľudí v priebehu jedného roka. EHŽ smerované na parlament môžeme nájsť aj v Nemecku⁹, kde podmienkou na to, aby sa danou EHŽ spolkový snem zaoberal je 50 000 nazbieraných podpisov v priebehu 4 týždňov od zverejnenia EHŽ na internete.

Medzi krajiny, ktoré sa rozhodli pre využívanie EHŽ v rámci projektu Otvoreného vládnutia sa v blízkej budúcnosti zaradí aj Čierna Hora s projektom nazvaným „Citizen Voice“, ktorého spustenie je naplánované na koniec roka 2012. Petície budú v tomto prípade smerované na vládu, resp. konkrétne ministerstvá, ktoré sa nimi budú zaoberať v prípade dosiahnutia hranice 6000 podpisov. Špecifikom čiernohorského systému je využitie biometrických údajov v procese podpisovania elektronických výziev, čo je aspekt zatiaľ na Slovensku nevyužiteľný.

Okrem celonárodnej úrovne môžeme nájsť ešte viac príkladov systémov EHŽ na lokálnych/regionálnych úrovniach. Niekoľko takých funguje vo Veľkej Británii, kde sú EHŽ okrem celonárodnej úrovni aj v regiónoch, nasmerované napr. na škótsky či waleský parlament či mestskú radu v Bristole. V týchto prípadoch ide o projekty menšieho rozsahu, ale napriek tomu veľmi populárne, keďže sa týkajú otázok a problémov bezprostredného okolia občanov (t.j. regiónu či mesta)¹⁰.

Vychádzajúc z prieskumov a rešerše možných riešení vo svete na základe analýzy ich špecifických nastavení a kritérií, pre EHŽ na Slovensku berieme v zásade do úvahy 2 možné riešenia.

- **USA a projekt „We the People“** – na základe komunikácie s predstaviteľmi vládnej administratívy USA máme k dispozícii všetky dôležité technické údaje týkajúce sa softvéru, ktorý používa portál We the People. Americká strana nám v tejto súvislosti taktiež poskytla zdrojový kód a možnosť prebrať ich softvér a prispôbiť ho na naše podmienky a potreby. V súčasnosti prebieha testovanie softvéru na internej sieti Úradu vlády, avšak zaznamenali sme veľké množstvo technických problémov a komplikácií, ktoré spochybňujú vhodnosť a využiteľnosť softvéru pre účely EHŽ na Slovensku.
- **Naprogramovanie vlastného softvéru**, zadanie vlastných požiadaviek a vytvorenie takého modelu, ktorý by bol navrhnutý na naše požiadavky a potreby. Na základe zozbierania informácií týkajúcich sa pozitívnych ako aj negatívnych skúseností so systémami EHŽ v zahraničí vieme vytvoriť vlastný návrh softvéru „ušíť na mieru“.

Navrhovaný model elektronických hromadných žiadostí

Elektronické hromadné žiadosti (EHŽ) predstavujú na Slovensku nový spôsob, akým je možné prispieť k zvyšovaniu občianskej participácie. Ide o mechanizmus, ktorý občanom umožní rýchlejšie reagovať na aktuálne záležitosti a vytvorí priestor na dialóg s vládou v dôležitých otázkach.

⁸ Dostupné na <http://epetitions.direct.gov.uk/>

⁹ Dostupné na <https://petitionen.bundestag.de/>

¹⁰ V Bristole fungujú EHŽ už dlhodobo, od roku 2004.

1. Otázky

Elektronické hromadné žiadosti nesporne prinášajú viacero výhod. Ich hlavnou výhodou je zjednodušenie spôsobu, akým občania môžu kontaktovať vládu a vyjadriť jej svoje postoje. Pre vládu to predstavuje nástroj na zistenie, ktoré otázky v spoločnosti rezonujú a sú aktuálne. Pri zavedení tohto nového systému je potrebné počítať s potenciálnymi komplikáciami, ktorým je potrebné pri nastavení systému EHŽ predísť. Pri uvádzaní konceptu elektronických hromadných žiadostí do praxe je preto v prvom rade potrebné tieto problematické oblasti identifikovať. Týkajú sa predovšetkým nasledovných bodov:

- ako dosiahnuť dostatočnú mieru dôveryhodnosti EHŽ a najmä ich podpisov, t.j. ako zabezpečiť autenticitu a verifikáciu údajov;
- ako zabrániť duplicitu podpisov pri podpisovaní EHŽ;
- ako zabezpečiť ochranu súkromia a predísť zneužívaniu osobných údajov za účelom získavania nepravých podpisov pre EHŽ;
- ako zabrániť automatickému generovaniu EHŽ;
- ako nastaviť kritériá úspešnosti resp. neúspešnosti kritérií a akú hranicu podpisov je potrebné stanoviť na to, aby sa vláda danou EHŽ zaoberala;
- ako a do akej miery je potrebné a žiaduce zabezpečovať kontrolu obsahu EHŽ zverejnených na webe;
- ako nastaviť kritériá, na základe ktorých sa bude rozhodovať o tom, či EHŽ môže alebo nemôže byť zverejnená.

S využitím skúseností z krajín, v ktorých systém EHŽ už funguje, je však možné prípadným komplikáciám predísť a tým z EHŽ vytvoriť fungujúci a efektívny systém občianskej participácie. V záujme eliminovania možných komplikácií sme proces EHŽ rozdelili na štyri fázy, v rámci ktorých sme identifikovali problémy a navrhli spôsoby ich riešení.

Fázy elektronických žiadostí

Koncept EHŽ je pre prehľadnosť a čo najlepšie a najpresnejšie adresovanie potenciálnych problémových oblastí možné rozdeliť do niekoľkých fáz:

1. **vytvorenie EHŽ** – t.j. podmienky, ktoré musí autor EHŽ splniť na to, aby bola EHŽ na webovej stránke vytvorená a zaradená do systému;
2. **zverejnenie EHŽ** – t.j. stanovenie kritérií na to, aby EHŽ, ktorú autor vytvorí, bola zverejnená a viditeľná aj pre ostatných návštevníkov internetovej stránky EHŽ a aby bola voľne vyhľadateľná na základe zadaných kľúčových slov;
3. **zbieranie podpisov** – t.j. podmienky, ktoré musia občania splniť na to, aby prostredníctvom systému elektronických hromadných žiadostí konkrétnu iniciatívu podporili a aby sa ich podpis pod daným návrhom zobrazil;
4. **zaoberanie sa úspešnými EHŽ** – t.j. čo sa s EHŽ bude diať po vyzbieraní stanoveného počtu podpisov a k čomu sa vláda/ministerstvá zaväzujú pri ďalšom rozhodovaní o úspešnej EHŽ.

1. Vytvorenie elektronickej žiadosti

Vytvorenie EHŽ a zverejnenie EHŽ na internetovej stránke sú v tomto návrhu vnímané ako dve oddelené fázy. Vytvorenie EHŽ znamená zadanie kľúčových údajov a informácií o zámere elektronickej hromadnej žiadosti na internetovom portáli autorom EHŽ, zverejnenie EHŽ na internetovej stránke však nenastáva automaticky a je podmienené splnením dvoch vopred definovaných kritérií (bod č. 2). Kým nedôjde k splneniu týchto kritérií, k EHŽ bude mať prístup iba autor EHŽ a osoby, ktorým autor poskytne URL link¹¹.

Vytvorenie EHŽ na webovej stránke navrhujeme prostredníctvom formuláru, súčasťou ktorého bude povinné vyplniť meno a priezvisko autora EHŽ, adresu jeho trvalého pobytu a emailovú adresu, ktorá bude slúžiť na potvrdenie vytvorenej EHŽ. Okrem toho bude súčasťou vytvárania EHŽ aj povinnosť jasne definovať cieľ EHŽ a najmä výzvu adresovanú na vládu SR (prípadne s uvedením konkrétneho ministerstva, do ktorého agendy predmet EHŽ spadá).

Vo fáze vytvárania EHŽ na webe je potrebné zabezpečiť najmä nasledovné podmienky:

- zabezpečenie autenticity a verifikáciu údajov osôb, ktoré EHŽ na stránke vytvárajú;
- zabránenie zneužívaniu osobných údajov za účelom vytvárania EHŽ;
- kontrola obsahových a formálnych náležitostí EHŽ.

Navrhovaný model:

- Na zabezpečenie verifikácie údajov a zabráneniu ich duplicity navrhujeme zaviesť povinnú registráciu na stránke. Autor EHŽ bude pritom povinný uviesť svoje meno, priezvisko a adresu trvalého pobytu spolu s emailovou adresou, pričom na jednu emailovú adresu bude povolené iba jedno konto registrované na portáli EHŽ.
- Na zabránenie zneužívaniu osobných údajov či vytváraniu EHŽ v cudzom mene bude slúžiť funkcia povinnej confirmácie vytvorenej EHŽ prostredníctvom URL linku, zaslaného na uvedenú mailovú adresu po vytvorení EHŽ. Bez kliknutia na daný link EHŽ nebude aktivovaná.
- Formulár na vytvorenie elektronickej hromadnej žiadosti bude okrem osobných údajov vyžadovať aj presne štruktúrované informácie ohľadom EHŽ, jej cieľoch a adresovaniu samotnej výzvy. Navrhujeme, aby tento formulár obsahoval nasledujúce povinné údaje: **názov** EHŽ, ktorý navrhujeme obmedziť na 150 znakov, **text výzvy**, ktorý navrhujeme obmedziť na 1000 znakov, a napokon **adresát výzvy** - zodpovedné ministerstvo, povinný výber z vopred daných možností podľa toho, do koho agendy daná otázka spadá.
- Formálne a obsahové náležitosti EHŽ sa budú kontrolovať po tom, ako EHŽ dosiahne prvú hranicu počtu podpisov (bod 2).

¹¹ Rovnaký systém funguje napr. aj v USA v prípade portálu We the People. EHŽ sú v tomto prípade zverejnené iba v prípade, ak najneskôr do 30 dní od vytvorenia EHŽ autor dokáže samostatne rozšíriť link na EHŽ tak, aby získal minimálne 150 podpisov. Až potom sa k EHŽ dostanú aj bežní užívatelia prostredníctvom vyhľadávача na stránke.

2. Zverejnenie elektronickej hromadnej žiadosti

Z dôvodu potreby kontroly formálnych ako aj obsahových náležitostí EHŽ, je potrebné vytvoriť mechanizmus, ktorý by umožňoval posudzovať EHŽ z hľadiska formálnych kritérií, ale aj z hľadiska obsahu. Kontrola EHŽ je bežnou súčasťou vyššie spomínaných zabehnutých systémov EHŽ, pričom zverejnenie EHŽ zväčša nastáva až po odsúhlasení EHŽ určeným výborom/orgánom. Samozrejmosťou by preto mali byť jasne definované limity, čoho sa EHŽ môžu a nemôžu týkať¹².

V tomto bode je preto potrebné vyriešiť nasledujúce otázky:

- zdefinovať jasné formálne kritériá, ktoré EHŽ musia spĺňať na to, aby boli zverejniteľné na stránke a voľne vyhľadateľné návštevníkmi portálu. Jasná definícia týchto pravidiel je kľúčová najmä v prípade zamietnutia EHŽ a potrebe odôvodnenia tohto kroku v reakcii zaslanej autorovi EHŽ;
- zdefinovať mieru, do akej sa bude pri posudzovaní EHŽ zaoberať nielen formálnymi (faktické chyby, preklepy atď.), ale aj obsahovými náležitosťami (čo sa týka napr. EHŽ vyzývajúcich na porušovanie základných ľudských práv a slobôd);
- určiť, kto sa týmto posudzovaním bude zaoberať a v akom štádiu procesu vytvárania EHŽ sa bude k takejto kontrole pristupovať.

Navrhovaný model

- S cieľom odfiltrovať EHŽ, ktoré majú iba minimálnu podporu alebo šancu na úspešné zozbieranie potrebného počtu podpisov (ako sú napríklad rôzne recesistické výzvy či nelogické požiadavky), navrhujeme stanoviť ešte jednu hranicu počtu vyzbieraných podpisov na výšku 100 hlasov. Dosiahnutie tejto hranice navrhujeme zdefinovať ako jednu z dvoch podmienok potrebných splniť na to, aby EHŽ bola zverejnená a voľne vyhľadateľná na webovej stránke EHŽ.
- Kým EHŽ nevyzbiera potrebných 100 podpisov, na webovej stránke nebude verejne prístupná a nebude možné k nej voľne pridávať podpisy. URL link na stránku bude mať k dispozícii iba jej autor, ktorý bude zodpovedný za to, aby tento URL link čo najskôr rozšíril vo svojom okruhu známych a potrebný počet 100 podpisov v priebehu 30 dní vyzbieral.
- Po splnení prvého kritéria, čiže dosiahnutí minimálneho počtu podpisov potrebných na zverejnenie EHŽ, je možné pristúpiť ku kontrole druhého kritéria, ktorým je splnenie formálnych a obsahových náležitostí a odsúhlasenie zodpovedným orgánom¹³. Posúdenie

¹² Portál We the People napr. jasne určuje, že EHŽ nesmú obsahovať vyhrážky ani výzvy na násilné konanie voči iným obyvateľom či skupinám obyvateľov, ale ani propagáciu komerčných tovarov a služieb či politických kandidátov vo voľbách. Portál EHŽ vo Veľkej Británii zase vyslovene zakazuje vytvárať EHŽ obsahujúce súkromné či osobné informácie a provokatívne či urážlivé výzvy, pričom zverejňované sú aj zamietnuté EHŽ s odôvodnením zamietnutia, ale iba v prípade, ak ich obsah nie je ilegálny či urážajúci.

¹³ Takýmto orgánom je vo väčšine prípadov poverené isté vládne oddelenie, prípadne ministerstvo, do ktorého agendy daná výzva spadá, napr. v prípade Veľkej Británie je zverejnenie EHŽ na stránke podmienené súhlasom príslušného ministerstva, v prípade Spolkového snemu v Nemecku musí EHŽ prejsť cez petičný výbor.

EHŽ musí prebehnúť v navrhovanom čase do piatich pracovných dní od dosiahnutia hranice 100 podpisov na základe nasledovných kritérií toho, čo EHŽ nesmú obsahovať:

1. výzvy, ktoré majú urážlivý či útočný charakter, rovnako ani žarty, vtipy a recesistické výzvy;
 2. výzvy, ktoré majú rasistický podtón či smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd;
 3. výzvy, ktoré sa týkajú daní, odvodov a štátneho rozpočtu;
 4. výzvy, ktoré vo svojom obsahu uvádzajú konkrétne mená osôb, resp. súkromné údaje;
 5. výzvy na násilné konanie voči iným obyvateľom či skupinám obyvateľov;
 6. propagácia komerčných tovarov a služieb;
 7. propagácia politických kandidátov vo voľbách.
- Kontrola týchto formálnych náležitostí EHŽ bude spadať pod agendu Úradu Splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti. Je však dôležité uvedomiť si všetky potenciálne problémy týkajúce sa tohto bodu, a to najmä z pohľadu nemožnosti zabezpečiť absolútnu objektivitu pri posudzovaní jednotlivých EHŽ. Preto navrhujeme zamerať sa najmä čo najjasnejšie a najjednoduchšie zostavenie kritérií zverejniteľnosti EHŽ, aby vytvárali čo najmenší priestor pre rozdielnu interpretáciu. Naším cieľom je vytvoriť model elektronických hromadných žiadostí, ktorý by zabezpečil, aby posudzovanie nových EHŽ zaregistrovaných na stránke bolo čo najjednoduchšie a aby sa čo najjasnejšie opieralo o vopred zadefinované kritériá, zverejnené aj na webovej stránke EHŽ.
 - V prípade nesplnenia druhého kritéria, čiže nesplnenia obsahových či formálnych náležitostí, je potrebné pristúpiť k informovaniu autora EHŽ o nezverejniteľnosti EHŽ, pričom v odôvodnení musí byť jasne uvedený dôvod, prečo EHŽ nebude zverejnená aj napriek tomu, že dosiahla hranicu 100 podpisov. Autor EHŽ môže chybu opraviť a EHŽ zadať opätovne, už nazbieraných 100 podpisov však musí vyzbierať ešte raz.
 - Po tom, ako je pod EHŽ podpísaných minimálne 100 ľudí a EHŽ zároveň spĺňa podmienky na to, aby bola uverejnená, zverejní sa jej znenie na internetovej stránke, kde bude voľne vyhľadateľná aj inými užívateľmi, bez potreby poznať URL link od autora EHŽ.
 - EHŽ na internetovej stránke bude možné vyhľadávať pomocou vopred zadaných kľúčových slov a rovnako ich bude možné zoradiť s pomocou filtrov – napr. od najaktuálnejšej po najstaršiu, od EHŽ s najväčším počtom podpisov po najmenej populárne, najviac aktívne počas posledných niekoľko hodín, či roztriebenie podľa tém a oblastí, pod ktoré spadajú.
 - Súčasťou systému EHŽ by tiež malo byť prepojenie na sociálne siete a možnosť nielen pre autorov, ale aj ostatných podporovateľov zdieľať a šíriť EHŽ v okruhu svojich známych.

Navrhujeme, aby po zverejnení EHŽ bolo pri každej EHŽ možnosť zdieľať obsah výzvy na sociálnych sieťach.

3. Zbieranie podpisov

Najpodstatnejším krokom týkajúci sa konceptu EHŽ, ktorému je potrebné venovať aj najväčšiu pozornosť, je zbieranie podpisov po uverejnení EHŽ na internetovom portáli. Ako nevyhnutnú podmienku na to, aby bola EHŽ úspešná a aby sa ňou vláda ďalej zaoberala, navrhujeme pravidlo, že v priebehu 30 dní od zverejnenia EHŽ na webovej stránke je potrebné vyzbierať minimálne 15 000 podpisov.

Odhadnúť vhodný počet podpisov však nie je jednoduché ani jednoznačné, ako naznačujú aj zásadne sa líšiace hranice nastavené vo vyššie uvedených príkladoch systémov EHŽ¹⁴. Preto navrhujeme vnímať hranicu 15 000 podpisov ako predbežne stanovenú hranicu na úvodné obdobie rozbiehania projektu s možnosťou túto hranicu upravovať podľa potreby, ďalšieho vývoja a prvých skúseností po rozbehnutí portálu s EHŽ¹⁵.

V etape zbierania podpisov je potrebné zabezpečiť nasledovné podmienky:

- zabezpečenie autenticity a verifikácia údajov osôb, ktoré EHŽ podpisujú, kontrola pravdivosti údajov;
- zabránenie zneužívaniu osobných údajov za účelom podpisovania EHŽ v cudzom mene;
- zabránenie automatickému generovaniu podpisov;
- zabránenie duplicitě podpisov.

Navrhovaný model:

Vychádzajúc z praxe EHŽ v krajinách, kde systém EHŽ funguje už dlhšie, navrhujeme, aby kontrola zbierania podpisov pozostávala z troch hlavných pilierov, vďaka ktorým bude možné eliminovať vyššie uvedené potenciálne komplikácie:

- V rámci zabezpečovania autenticity a verifikácie údajov osôb podpisujúcich EHŽ bude na podpis potrebné zadať nasledujúce osobné údaje: meno, priezvisko, miesto trvalého pobytu¹⁶ a fungujúcu e-mailovú adresu¹⁷, pričom zadávanie týchto údajov môže byť súčasťou

¹⁴ Napr. v prípade USA je to 25 000 podpisov za 30 dní, v Nemecku je potrebné vyzbierať 50 000 podpisov za obdobie 4 týždňov a vo Veľkej Británii až 100 000 podpisov v horizonte 1 roka.

¹⁵ Ako to funguje napríklad aj v USA v prípade portálu We the People, kde sa počet hlasov pravidelne prehodnocuje.

¹⁶ Niektoré zabehnuté systémy elektronických EHŽ kontrolujú aj PSČ

¹⁷ To, či ide o platnú a reálnu e-mailovú adresu je možné testovať viacerými spôsobmi. Jedným je uvedený spôsob potreby potvrdenia pridania podpisu pod EHŽ prostredníctvom odkliku na link, ktorý je na danú e-mailovú adresu zaslaný. Priebežná kontrola e-mailových adries osôb, ktoré sú na stránke EHŽ zaregistrovaní je možná aj náhodným zasielaním e-mailov na zaregistrované adresy, ako to funguje napr. v prípade EHŽ

procesu registrácie na stránke EHŽ tak, ako je to vyššie uvedené v časti o podmienkach pri vytváraní EHŽ. Pri podpise EHŽ bude na e-mailovú adresu užívateľa zaslaný URL link a až po jeho odkliknutí sa podpis na stránke pod EHŽ zobrazí. Zavedením pravidla „iba jeden podpis, resp. jedna registrácia, na jednu e-mailovú adresu“ sa eliminuje ako duplicita podpisov, keďže v prípade, ak by chcel niekto podporiť EHŽ pridaním viacerých podpisov, musel by mať zaregistrovaných a viacero e-mailových adries¹⁸, ale čiastočne ide aj o opatrenie proti automatickému generovaniu podpisov.

- Systém Google Captcha, ktorý je zameraný proti automatickému generovaniu podpisov, sa vo viacerých prípadoch ukazuje ako účinný spôsob riešenia tohto problému¹⁹.
- Kontrola IP adries by mala slúžiť ako doplnkový nástroj na kontrolu podpisov a predchádzanie duplícite či automaticky generovaným podpisom. Keďže nie je možné jasne definovať, koľko podpisov môže alebo už nemôže byť povolených z jednej IP adresy, systém kontroly IP adries by bol používaný vtedy, ak by existovalo podozrenie, ktoré by sa pomocou kontroly IP adries, z ktorých boli odoslané podpisy, mohlo dodatočne overiť²⁰.

4. Zaoberanie sa úspešnými elektronickými hromadnými žiadosťami

Po dosiahnutí hranice stanovenej na úrovni 15 000 podpisov splní EHŽ kľúčovú podmienku na to, aby sa ňou zaoberala vláda. Táto fáza predstavuje samostatnú časť konceptu EHŽ, ktorá bude predmetom ďalších návrhov, avšak pozostáva z dvoch hlavných častí:

- V prípade úspešnej EHŽ, t.j. takej, pod ktorú sa vyzbieralo minimálne 15 000 podpisov, vláda rozhodne o prídelení tejto EHŽ príslušnému ministerstvu, do ktorého agendy daná problematika spadá. Vláda rozhodne do 30 dní.
- Do 60 dní od doby, kedy EHŽ dosiahla potrebný počet podpisov, je poverené ministerstvo povinné vypracovať stanovisko k EHŽ, ktoré sa následne stane predmetom rokovania vlády.

Elektronické hromadné žiadosti na Slovensku budú smerované na vládu SR, čo znamená, že posudzovanie úspešných EHŽ a zodpovednosť za ďalší vývoj v zaoberaní sa ich návrhmi a výzvami ostáva práve na predstaviteľoch vlády. Procedurálne záležitosti týkajúce sa procesov nasledujúcich potom, ako EHŽ dosiahne požadovaný počet podpisov, budú predmetom ďalších nadväzujúcich materiálov vypracovaných v súlade so Smernicou vlády o predkladaní materiálov. V materiáli bude potrebné pridať inštitúciu elektronickej hromadnej žiadosti v Čl.2, ods. 1 a bude potrebné doplniť

v nemeckom parlamente. V prípade, že sa nejaký z takto náhodne zasielaných e-mailov vráti, konto, ktoré je na takú e-mailovú adresu zaregistrované, je zmazané.

¹⁸ Skúsenosti z viacerých krajín naznačujú, že systém „jeden podpis na jednu e-mailovú adresu na každú EHŽ“ je z tohto pohľadu postačujúci, keďže potenciálna hrozba zakladania viacerých e-mailových stránok v snahe zvýšiť podporu pre danú EHŽ sa neukazuje ako reálny problém.

¹⁹ Systém Captcha sa vo viacerých prípadoch ukazuje ako dostatočne efektívny. Pozitívne skúsenosti s ním v súvislosti s prevenciou proti automatickému generovaniu podpisov majú napr. v prípade EHŽ vo Veľkej Británii na úrovni dolnej snemovne, ale aj na úrovni lokálneho parlamentu vo Walese alebo Bristole.

²⁰ Takýto postup je uplatňovaný napr. v prípade EHŽ vo Veľkej Británii, ale aj USA, kde sa ku kontrole IP adries pristupuje v prípade podozrivého nárastu podpisov. Keďže však zároveň používajú systém Captcha v kombinácii s potrebou potvrdiť podpis EHŽ cez URL link zaslaný na e-mailovú adresu používateľa, podľa vyjadrenia predstaviteľov portálu EHŽ zatiaľ ešte nebolo potrebné k tejto forme kontroly pristúpiť.

Článok, ktorý bude pojednávať o inštitúcii elektronických hromadných žiadostí, systéme pridelovania jednotlivých žiadostí rezortom a celkovom vybavení a odpovedaní na hromadné žiadosti.

Harmonogram zavádzania elektronických hromadných žiadostí

Tento návrh vychádza z predpokladu, že k výberu technického riešenia sa pristúpi najneskôr do 30.novembra 2013. Následne sa zadá požiadavka buď na prispôsobenie prebratého softvéru slovenským podmienkam a požiadavkám, alebo na vytvorenie nového softvéru na základe zadaných kritérií vychádzajúcich z tejto analýzy. Vo februári 2013 sa tak pristúpi k finálnemu testovaniu systému. Na spustenie EHŽ navrhujeme termín 11. marca 2013.

- Výber technického riešenia **30. november 2013**
- Vytvorenie návrhu na úpravu a doplnenie Smernice na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády SR (doplnenie fázy 4) **31. december 2013**
- Vytvorenie softvéru na EHŽ príp. prispôsobenie prebratého softvéru na podmienky a potreby SR **do 30. júna 2014**
- Testovanie vytvoreného softvéru **do 30. 9. 2014**
- PR, prezentácia verejnosti, kampaň **1.10.-31.12.2014**
- Spustenie systému EHŽ **1. január 2015**
- Prvé zhodnotenie, analýza výsledkov **30. september 2015**